

21 лютага – Міжнародны дзень роднай мовы

З гэтай нагоды ў бібліятэцы каледжа арганізавана тэматычная паліца “Роднай мовы гук чароўны”

*Гэтай ісціне веру даўно,
І яна для мяне, як замова:
У людзей ёсць багацце адно
Чалавечае, добрае слова.
С. Законнікаў*

*Хто забыў сваіх продкаў – сябе губляе,
хто забыў сваю мову – усё згубіў.
У. Караткевіч*

Міжнародны дзень роднай мовы адзначаецца 21 лютага. Гэты дзень быў заснаваны ў лістападзе 1999 года рашэннем Трыццатай сесіі Генеральнай канферэнцыі ЮНЭСКА.

Чаму для святкавання быў абраны дзень 21 лютага? У гэты дзень у далёкім 1952 годзе загінулі 5 студэнтаў, якія змагаліся за наданне мове бенгалі статуса дзяржаўнай мовы ў тагачасным Пакістане, усходняя частка якога пазней стала незалежнай дзяржавай Бангладэш. Як знак пашаны і памяці і быў абраны гэты дзень для святкавання Дня роднай мовы.

У свеце шмат разнастайных моў. У адпаведнасці з даведнікам Ethnologue, які распрацоўваецца і выпускаецца ў друкаваным і электронным выглядзе міжнароднай некамерцыйнай арганізацыяй SIL International, на планеце Зямля існуе больш за 7000 моў, на якіх размаўляюць людзі.

ЮНЭСКА прызнае беларускую мову другой у свеце па мілагучнасці! На першым месцы – італьянская мова.

*Адтуль, дзе ноччу плачуць зоры,
Міцяць-губляюцца ў вяках,
Яна прыйшла да нас. Ад Бога.
З жытневым коласам у руках.
Хрысціў яе касмічны вецер
І, як у свет пусціць, сказаў:*

*“Чысцей не будзе мовы ў свеце!”
І беларускаю назваў.*

В. Гарністава

Славянская мова - пятая група моў па распаўсюджанасці на планеце. На іх гавораць больш за 300 мільёнаў чалавек. Сёння існуе 13 славянских нацыянальных лігатурных жывых моу: беларуская, руская, украінская, польская, чэшская і іншыя. Беларуская мова ўваходзіць у сям'ю індаеўрапейскіх моў, яе славянскай групы і ўсходнеславянскіх моваў падгрупы, на якой размаўляюць у Беларусі і па ўсім свеце, галоўным чынам у Расіі, Украіне, Польшчы

У нашай краіне дзве дзяржаўныя мовы: руская і беларуская. Але дзе зараз пачуеш родную, нашу беларускую? Зрэдку - па радыё, яшчэ радзей – з экранаў тэлевізараў. А яе трэба захоўваць і развіваць не менш, чым эканоміку, бо гэта, можа, і найважнейшы прэстыж краіны.

Дзень роднай мовы асаблівы для кожнай нацыі, кожнага народа, бо няма народа без мовы, няма мовы без яго носьбітаў. Нам, беларусам, у спадчыну дасталася ўнікальная мова – жывая і мілагучная, песенная і паэтычная, старажытная і сучасная...

Але на жаль цяпер і ў вёсцы не пачуеш чыстую беларускую мову. У асноўным усе размаўляюць на «трасянцы». Мы ўжываем рускія словы, а націск у большасці выпадкаў ставім на беларускі манер, таму ў рускамоўным асяроддзі беларусаў адразу пазнаюць.

Няма народа без мовы, няма мовы без яго носьбіта. І беларусы не выключэнне.

Які шчаслівы чалавек, які мае сваю родную мову, на якой размаўляе, да якой звяртаецца ў думках, якую сберагае і носіць у сэрцы....

Роднае слова... Дзякуючы яму мы пазнаём жыццё, навакольны свет, вывучаем гісторыю і заглядаем у будучыню.

*Студзень студзіць вокны, дзверы
подыхам мяцеліцы.
Завывае люты зверам –
аж дрыжыць аселіца.*

*Сакавік – з гаючым сокам,
з сонечнаю ласкай.
Красавік... І на узлобках
зацвітаюць краскі.*

*Луг вітае першатравы.
Травень... Час маёвы.
Чэрвень пчол выводзіць спраўна
на папас мядовы.*

*Хмеліць пахам размаітым
ліпень – аж нясцерпна.
Жнівень жне шчымліва жыта
месяцовым серпам.*

*Паліць верасень кастры
сінню верасовай.
З павуціння тчэ кастрычнік
дываны шаўковыя.*

*Лістапад... І ліст мядзяны –
водсвет зараніцы.
Снежань гоіць беллю раны
змоглае зямліцы.*

*Чую назвы месяцаў
роднае старонкі...
Колькі ў назвах месціцца –
гаваркіх і звонкіх!*

В. Рагаўцоў

Роднае слова служыць крыніцай натхнення паэта і сущае сэрца. Праз слова, праз родную мову адраджаецца душа чалавека, народа, нацыі...

*Ад той зямлі, дзе маці нарадзіла,
Ад тых магіл, дзе прашчурны ляжаць,
Ад нівы той, дзе сеяў я, каб жаць,
Ад мовы той, што ў цемры мне свяціла, –
Не адракаўся і не адракуся!...
А задумае вораг з далёкага краю
Апляваць, адабраць, знішчыць мову маю —
Не дазволю. Не дам. Не прадам. Не змяняю.
І да смерці за волю тваю пастаю!*

Ніл Гілевіч

Роднае слова з'яўляецца адным з самых вялікіх здабыткаў кожнага народа. Яго з пашанай называюць люстэркам культуры і формай яе інавання. Родная мова з'яўляецца формай захоўвання народных традыцый, звычаяў і духоўных скарбаў, спосабам і сродкам развіцця нацыянальнай культуры.

*У нас сваіх хапае слоў
Крамяных, росных, васільковых
Ад мурагоў і ад лясоў,
Ад светлых высяў жаўтуковых.
У нас хапае слоў сваіх
(Іх пазычаць няма патрэбы)
Ад чыстых даляў веснавых,
Ад глыбіні улётку неба.
Сваіх хапае слоў у нас
Суровых, мужных, як яднанне,
Яны гучаць у грозны час
І заклікаюць на змаганне.
У нас хапае слоў такіх
Чысцюткіх, ядраных, як ранне.
Яны выказваюць услых*

*Пяшчоту, ласку і каханне.
Хапае слоў і гаманкіх,
І мяккіх, як у лузе травы,
І, чуйна слухаючы іх,
Запамінай не для забавы.
У нас хапае рэдкіх слоў,
І палюбі ты іх бязмежна.
Яны ад чысціні снягоў
І ад пялёсткаў беласнежных.
Яны ўвабралі звон крыніц,
Шум лесу і дыханне ночы...
Ад ліўняў і ад навальніц –
Грымяць, іскрацца і шапочуць.
Журыцца ўмеюць і звінець,
Спяваць у шумным карагодзе.
Іх трэба сэрцам разумець
І ўмець знаходзіць у народзе.
Ю. Свірка*

Мова – душа народа, векавая памяць многіх пакаленняў, наш галоўны нацыянальны скарб. Жыве мова – жыве памяць продкаў. Няма роднай мовы – няма народа, няма сущаўшэння ў горы, няма слоў радасці.

Сёння абавязак усіх нас – шанаваць родную мову. Вось чаму многія беларускія пісьменнікі звяртаюцца да нас, беларусаў, каб мы не цураліся роднага слова, а штодня размаўлялі на роднай мове.

*Пагавары са мной на мове,
На нашай роднай, не чужой.
Адчуеш ты — у кожным слове
Душа яднаецца з душой.
І сэрца сэрцу адкрывае
Свае духоўныя сады —
Там салаўіны хор спявае,
Там смак крынічнае вады.
Там рэха продкаў прамаўляе
Малітвы светлыя здалёк,
Нібыта нас благаслаўляе
На добры шлях, на лёгкі крок.
У словах тых — надзеі нашы
І нашы мары пра жыццё.
Калі мы з мовай — Нас не страшыць
Ні гвалт,
Ні мор,
Ні забыццё.
Пагавары са мной на мове,
Забудзь на час пра “языкі”.*

*Няхай гучаць у кожным слове
І продкі нашы, і вякі!*

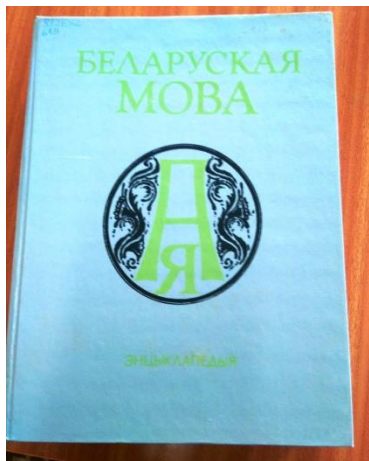
І. Пракаповіч

Мова наша – прыгожая, багатая. Аб гэтым сказаў з еўрапейскай трыбуны А. Міцкевіч, назваўшы мову абяздоленага беларуса “самай багатай і чыстай з усіх усходнеславянскіх моў, адзначанай ўзнёслай прастатой.”

*О мова матчына, нявучая мая!
Густая, нібы мёд, іскрыстая, як сонца,
Вясёлак фарбы тут, і трэлі салаўя.
І звон крыіц, і шум лясоў бясконцы...
У табе наш дух нязломны,
наша плоць і кроў,
І думы продкаў, і нашчадкаў
мудрых справы,
Гісторыя народа і жыццё дзяржавы.*

Алена Васілевіч

“Шмат было такіх народаў, – кажа беларускі пясняр Францішак Багушэвіч, – што страцілі найперш мову сваю, ... а потым і зусім змёрлі... Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзежы, якую хто носе; ... гаворка, мова і ёсць адзежа душы. Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, – зазначае паэт, – каб не ўмерлі!”.

*Любіце травы, дрэвы, рэкі,
Прастор палёў, блакіт нябёс,
Цаніце працу, чалавека, -
І Бог вам дасць спагадны лёс.
А каб цанілі вас ў свеце, -
(Я лепшых слоў не падбяру), -
Шануйце дзіва на планеце -
Святую нашу Беларусь.
І мову Коласа, Купалы
Вы беражыце з роду ў род,
Каб наша воля не прапала,
Каб не загінуў наш народ.*

А. Ставер

Сябры, шануйце ласкавае роднае слова, шануйце родную матчыну мову!

Памятайце, без мовы няма чалавека, няма нацыі!